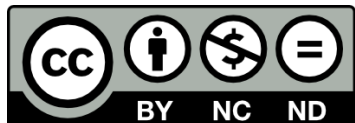

Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία

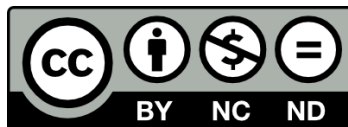
Ενότητα 6: Συνοχή και εμπιστοσύνη στην ομάδα, κινητική αντίληψη και ευαισθησία - απελευθέρωση της σωματικής έκφρασης (συνέχεια, εμπάθунση, συντονισμός, δυαδικές και ομαδικές θεατρικές δράσεις)

Ευαγγελία Παπαγεωργίου
Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

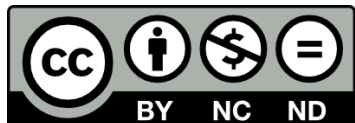
Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Συνοχή και εμπιστοσύνη στην ομάδα, κινητική αντίληψη και ευαισθησία - απελευθέρωση της σωματικής έκφρασης (συνέχεια, εμπάθунση, συντονισμός, δυαδικές και ομαδικές θεατρικές δράσεις)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Προτεινόμενες δράσεις/ασκήσεις/παιχνίδια.
2. Σύνοψη του κεφαλαίου.

Σκοπός ενότητας

- Στόχος του μαθήματος είναι να αναπτύξουν οι φοιτητές/φοιτήτριες ακόμη μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ τους, ακόμη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους άλλους συμμετέχοντες, ακόμη μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ακόμη μεγαλύτερες ικανότητες εμπιστοσύνης στην ομάδα, επινόησης, δράσης ενώπιον των άλλων και μαζί με τους άλλους, υπεύθυνης δράσης υπέρ των άλλων και της ομάδας. Ακόμη, στόχος είναι να εντάσσουν την κινησιακά εκφραστική τους δράση σε συνθετότερες σκηνές επινοημένες από τους ίδιους/ τις ίδιες.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Προτεινόμενες
δράσεις/ασκήσεις/παιχνίδια.**

Η περιγραφή των δράσεων - ασκήσεων

- Δίνονται, παρακάτω, οι περιγραφές ορισμένων πιο «προχωρημένων» δράσεων/ασκήσεων, οι οποίες περιγραφές προτείνονται στους φοιτητές/τριες και πάλι ως «καμβάδες» - οδηγοί. Οι συμμετέχοντες/ουσες καλούνται να δράσουν εκκινώντας απ' αυτή τη βάση, αλλά πάντα σύμφωνα με τον προσωπικό του/της τρόπο εκτέλεσης της δράσης. Ο προσωπικός αυτός τρόπος αποτελεί τον διαφοροποιημένο τρόπο με τον οποίο καθένας και καθεμιά προσεγγίζει τους άλλους, συνυπάρχει και συνεργάζεται με αυτούς, καθώς και τη διαφοροποιημένη σωματική εκφραστικότητα του καθενός και της καθεμιάς, πράγματα στα οποία παίζει ρόλο ο διαφορετικός χαρακτήρας και η διαφορετική προσωπικότητα. Το θεωρητικό υπόβαθρο των προτεινόμενων δράσεων/ασκήσεων αυτού του μαθήματος, δίνεται στο 1^ο και το 2^ο μάθημα του παρόντος προγράμματος «Ηλεκτρονικά Μαθήματα».

Προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια 1

- **Σκηνές αισθήσεων:** Σε ζευγάρια αντιδρούν ο ένας στον άλλο ανάλογα με την κατάσταση. Στόχος είναι να δείξουμε δράσεις που είναι το αποτέλεσμα μιας συναισθηματικής κατάστασης: όσφρηση, γεύση, αφή, ακοή, αίσθηση του χώρου-γενική αφή.
- **Σωματική επικοινωνία:** Σε ομάδες των 4-5 τα άτομα κάθονται πάνω σε πάγκους με την πλάτη γυρισμένη. Πρέπει να μεταδώσουν συναισθήματα με το σώμα τους χωρίς τη βοήθεια του διαλόγου ή της έκφρασης του προσώπου. Ο εμπυχωτής κάνει μια υπόδειξη στην αρχή και μετά είναι οι παίκτες που συνεχίζουν με τα δικά τους περιβάλλοντα, τους χαρακτήρες, τις δράσεις και συναισθήματα.

Προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια 2

- **Πορτραίτα 1:** 5 άτομα στέκονται με πλάτη στο κοινό. Ένας κάθε φορά γυρνάει και παίρνει μια στάση. Ο επόμενος γυρνάει και παίρνει κι αυτός μια στάση, με έναν ρόλο και ακουμπά τον πρώτο κ.ο.κ. Έτσι σχηματίζεται ένα πορτραίτο. Ο εμπυχωτής χτυπάει τα χέρια και το πορτραίτο κινείται, ώσπου να πει στοπ. Το καθήκον είναι κάθε πρόσωπο να αγγίζει ένα άλλο.
- **Πορτραίτα 2:** Το παιχνίδι είναι ίδιο, ώσπου να "μπουν" στο πορτραίτο όλα τα μέλη. Μετά, οι παίκτες αντιδρούν σε μια λέξη του εμπυχωτή και κινούνται σύμφωνα με αυτήν. Παγώνουν στο χτύπημα των χεριών του, αγγίζοντας πάλι κάποιο άλλο παίκτη.
- **Παίρνω – Δίνω:** Σε κύκλο, κάποιος αρχίζει μια κίνηση. Οι άλλοι είναι ακίνητοι. Ο καθένας μπορεί να αρχίσει μια κίνηση, αλλά πρέπει να μένει ακίνητος αν ένας άλλος αρχίσει μια δική του.

Προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια 3

- **Σιωπηλή κραυγή:** Σκορπίζονται όλοι στην αίθουσα. Κάθε παίκτης "κραυγάζει" με μια μακρόσυρτη, τρομερή κραυγή, αλλά χωρίς να παράγει κανέναν ήχο. Κραυγάζουμε με όλο το σώμα. Πρέπει να αισθανθούμε το συναίσθημα σε όλο το σώμα. Το συναίσθημα εκρήγνυται από κάποιο ερέθισμα κι όχι από το τίποτα. Επομένως, φέρτε στο νου σας κάτι που θα δικαιολογεί την έντονη κραυγή.
- **Σιωπηρή ένταση:** Οι παίκτες γίνονται ζευγάρια και συμφωνούν σχετικά με ένα περιβάλλον, χαρακτήρες και μια σύγκρουση. Η σύγκρουση πρέπει να είναι τόσο γεμάτη από ένταση, που οι χαρακτήρες να μη μπορούν να μιλήσουν. Σε αυτή τη σκηνή δεν πρέπει να υπάρξει διάλογος σαν αποτέλεσμα.

Προτεινόμενα Θεατρικά παιχνίδια 4

- **Ομαδικές ανταλλαγές ή αλλαγή θέσεων:** Οι παίκτες διαλέγουν ένα περιβάλλον με πολύ κόσμο. Κάποιος παίκτης αρχίζει μια κίνηση και οι άλλοι αμέσως κάνουν το ίδιο. Η κίνησή τους πρέπει να δικαιολογείται, δηλαδή κάθε χαρακτήρας πρέπει να βρει ένα κίνητρο για να κινηθεί στο σχετικό περιβάλλον. Στην άσκηση, κάθε παίκτης ή περιμένει να αρχίσει κάποιος την κίνηση, ή γίνεται αυτός εκείνος που κινείται, έτσι η σκηνή αποκτά αμέσως εστία.
- **Αλλάζοντας συγκίνηση:** Οι παίκτες ταυτόχρονα τελειώνουν μια δραστηριότητα, ο καθένας τη δική του. Μετά, πρέπει να την αλλάξουν χρησιμοποιώντας τα ίδια αντικείμενα με διαφορετικά εσωτερικά συναισθήματα. Οι ίδιες δραστηριότητες ξαναγίνονται ανάποδα, με διαφορετικά συναισθήματα για τα αντικείμενα. Να επικοινωνείτε μέσω της κίνησης, με σωματικές αλλαγές, όχι μόνο με εκφράσεις προσώπου.

Παιχνίδια σε κύκλο με κίνηση

- Οι φοιτητές περπατούν γύρω από τον κύκλο. Κάθε φορά κάποιος ξεκινά μία κίνηση, που να μην είναι συνηθισμένη. Οι άλλοι πρέπει να τη μιμηθούν επακριβώς και να συνεχίσουν μέχρι κάποιος άλλος να ξεκινήσει νέα κίνηση κ.ο.κ. Σε άλλη εκδοχή, όλοι στέκονται ακίνητοι σε κύκλο και κάποιος ξεκινά ένα άγγιγμα που συνεχίζουν οι υπόλοιποι ή στην προηγούμενη κίνηση προστίθεται και ήχος. Έπειτα, καλούνται οι ίδιοι να σχεδιάσουν μία μικρή σκηνή με αρχή, μέση και τέλος, έτσι ώστε να δικαιολογείται η κίνηση που πρότειναν προηγουμένως.

Παρουσίαση σκηνής

- Έπειτα, οι φοιτητές/τριες καλούνται οι ίδιοι/ες να επινοήσουν έναν χαρακτήρα και να σχεδιάσουν μία μικρή θεατρική σκηνή με αρχή, μέση και τέλος, έτσι ώστε να δικαιολογείται η κίνηση που πρότειναν προηγουμένως και να την παρουσιάσουν μπροστά στο κοινό. Ακολουθεί η παρουσίαση.

Ταξίδι 1

- Είστε μία ομάδα εξερευνητών που ξεκινά το ταξίδι της για να ανακαλύψει έναν κρυμμένο θησαυρό σε έναν αρχαίο ναό. Θα πρέπει να διασχίσετε διάφορα περιβάλλοντα: μία περιοχή με ψηλά κλαδιά και χόρτα, έπειτα μία ζούγκλα και στη συνέχεια μία περιοχή με έλη. Τέλος, καταλήγετε στον ξέφωτο ναό και αρπάζετε το θησαυρό.

Ταξίδι 2

- Υπάρχει ένας θησαυρός σε μια σπηλιά. Για να φτάσετε, πρέπει να ταξιδέψετε πάνω σε καυτή άμμο, σε κοφτερούς βράχους και να βρείτε την είσοδο της σπηλιάς. Βρίσκετε το δρόμο ακολουθώντας ένα κατηφορικό μονοπάτι που κατεβαίνει και βρίσκεστε σε μια μεγάλη σπηλιά με το μπαούλο του θησαυρού στη γωνία. Πρέπει να πάρετε τον θησαυρό ή ό,τι περισσότερο μπορείτε και να βγείτε από τη σπηλιά. Φορτώνετε τον θησαυρό και βγαίνετε, επαναλαμβάνοντας την πορεία και επιστρέφετε στο σπίτι.

Ταξίδι 3

- Ετοιμάζεστε να πετάξετε με ένα μαγικό χαλί για να πάτε στο κάστρο του γίγαντα και να κλέψετε τη χήνα που γεννάει χρυσά αυγά και τη μαγική άρπα του. Αποφασίζετε ποιος θα είναι ο «πιλότος» και ανεβαίνετε στο μαγικό χαλί. Απογειώνεστε και πετάτε πάνω από μία έρημο, έπειτα πάνω από μία λίμνη και τελικά προσγειώνεστε στο βασίλειο του γίγαντα. Αρπάζετε τους θησαυρούς, βρίσκετε το μαγικό σας χαλί και πετάτε προς το σπίτι σας.

Παρουσίαση ταξιδιών

- Οι φοιτητές/τριες συζητούν στις ομάδες τους το σενάριο και τις κινήσεις που θα ακολουθήσουν στο ταξίδι τους.
- Οι φοιτητές/τριες παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης το ταξίδι της εξερεύνησής τους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σύνοψη του κεφαλαίου.

Σύνοψη

- Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι πίσω από κάθε κίνηση βρίσκεται ένα **κίνητρο** και κάθε χαρακτήρας που υποδυόμαστε έχει κίνητρα ανάλογα με την κατάσταση.
- Το σημαντικό για το θεατρικό παιχνίδι είναι το να επενδύουν οι παίκτες **αληθινά συναισθήματα**, όχι το να κάνουν πως έχουν συγκινήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

Α. Θέατρο (Ιστορία, Θεωρία, Σημειολογία, Σημειωτική, Πρακτική), Θεατρική Αγωγή:

- Γραμματάς, Θεόδωρος, *Διδακτική του Θεάτρου*, Αθήνα, τυπωθήτω/Δαρδανός, 1999.
- Elam, Keir, *Η σημειωτική θεάτρου και δράματος*, μτφ. εισαγ. Καίτη Διαμαντάκου, επιμ., μτφ. Δημήτρης Τσατσούλης, σειρά: η τέχνη του θεάματος, κατεύθυνση: θεωρία θεάτρου και εικόνας, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001, [Keir Elam, *The semiotics of Theatre and Drama*, 1980.]
- Hartnoll, Phyllis, *Ιστορία του Θεάτρου*, μτφ. Ρούλα Πατεράκη, Υποδομή, Αθήνα, 1980 [=Hartnoll, Phyllis, *A Concise History of the Theatre*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Thames & Hudson, 1968].
- Jacques, David, *Μάθηση σε ομάδες: Εγχειρίδιο για όσους συντονίζουν ομάδες ενήλικων εκπαιδευομένων*, μετ. Νίκη Φίλλιπς, Μεταίχιμο, Αθήνα, 2004.
- Λεκόκ, Ζακ, *Το ποιητικό σώμα, μια διδασκαλία της θεατρικής πράξης*, μετ. Έλενα Βόγλη Κοάν, Αθήνα 2005.
- Μποζίζιο, Πάολο, *Ιστορία του θεάτρου*, 2 τόμοι, μτφ.-επιμ. Ελένη Νταρακλίτσα, Αιγόκερως, Αθήνα 2006.
- Μπρουκ, Πήτερ *Η σκηνή χωρίς όρια*, χ.μετ., Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1976.
- Μπρουκ, Πήτερ *Η ανοιχτή πόρτα*, ΚΟΑΝ, Αθήνα, 1998.
- Μπρουκ, Πήτερ, *Ένας άλλος κόσμος*, μετ. Ελένη Καραμπέτσου, Εστία, Αθήνα, 1999.
- Παπανδρέου, Νικηφόρος, *Περί Θεάτρου*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1989.
- Πεφάνης, Γιώργος, *Το θέατρο και τα σύμβολα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1997.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

- Πούχνερ, Βάλτερ, *Σημειολογία του Θεάτρου*, Παϊρίδη, Αθήνα 1985.
- Τσατσούλης Δημήτρης, *Σημειολογικές προσεγγίσεις του θεατρικού φαινομένου*, Δελφίνοι ΕΠΕ, Αθήνα, 1997.
- Φέλντενκράϊς, Μος, *Συνειδητοποίηση διά μέσου της κίνησης*, μετ. Νταΐζη Λιακοπούλου, Θυμάρι Αθήνα 1994.
- Auslander, Philip, *From Acting to Performance, Essays in Modernism and Postmodernism*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, 1978.
- Boal, Augusto, Adrian Jackson, *The aesthetics of the oppressed*, Routledge, Λονδίνο, 2006.
- Boal, Augusto, *Legislative Theatre: using performance to make politics*, Routledge, Λονδίνο, 1998.
- Boal, Augusto. *The rainbow of desire: the Boal method of theatre and therapy*, Routledge, Λονδίνο, 1995.
- Boal, Augusto, *Games for actors and non-actors* Routledge, Λονδίνο, 1992.
- Boal, Augusto, *Theatre of the Oppressed*, Pluto Press, Λονδίνο, 2002 [1979].
- Bosisio, Paolo, *Teatro dell' Occidente. Elementi di storia della drammaturgia e dello spettacolo teatrale*, LED, Μιλάνο, 1996 [=Bosisio, Paolo, *Teatro dell' Occidente. Elementi di storia della drammaturgia e dello spettacolo teatrale*, 2 τμ., LED, Μιλάνο, 2006].
- Brockett, Oscar G., *History of the Theatre*, Allyn and Bacon, Βοστώνη, 1987 (5^η έκδ.) [1968]].
- Chevalier, Alain, Michèle Pagnoux, René Hainaux (επιμ.), *Les Fondements du Mouvement Scénique*, Centre de Recherches et de Formation Théâtrales en Wallonie, Rumeur des Ages και Maison de Polichinelle, La Rochelle, 1993.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3

- Cohen Cruz, Mady Shutzman, *A Boal companion: dialogues on theatre and cultural politics*, Routledge, Λονδίνο, 2007 [1950].
 - Dort, Bernard «La condition sociologique de la mise en scène», στο *Théâtres: essais*, Seuil, Paris, 1986.
 - Karlson, Marvin, *Theories of the Theatre*, Cornell University Press, 1996.
 - Moussinac, Léon, *Le théâtre des origines à nos jours*, Amiot Dumont, Παρίσι, 1957.
 - Pandolfi, Vito, *Storia universale del teatro drammatico*, 2 τ., Unione tipografico-editrice torinese, Τορίνο, 1964.
 - Pavis, Patrice, *Problèmes de Sémiologie Théâtrale*, Les Presses Universitaires du Quebec, Κεμπέκ, 1976.
 - Pavis, Patrice, *Voix et images de la scène*, Presses Universitaires de Lille, Λίλλη, 1985.
 - Serpieri, Alessandro κ.ά., *Come comunica il teatro: dal testo alla scena*, Il Formichiere, Μιλάνο, 1978.
 - Styan, J. L., *Modern Drama in Theory and Practice*, 3 τ., Cambridge University Press, Καίμπριτζ 1981.
 - Wickham, Glynne *A History of the Theatre*, Phaidon, Λονδίνο, 1992.
 - Zarilli, Philip B., *Acting (Re)considered, a theoretical and practical guide*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, 1955.
- Β. Έκφραση/Επικοινωνία, Ψυχολογία, Ανθρώπινες σχέσεις:
- Αδαλόγλου, Κ., Αυδή, Α., Λόππα, Ε., Τάνη, Δ., Τσολάκη, Χ., *Εκφραση- Εκθεση*, τεύχος Α', Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 2002.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4

- Bateson, Birdwistell, Goffman, Jackson, Hall, Scheflen, Sigman, Watzlawick, *επικοινωνία*, επιμ. Yves Winkin, Μάγια, Αθήνα, 2000.
- Bruner, Jerome, *Πράξεις νοήματος*, επιμ. Μανώλης Τσαγκαράκης, Αλέξης Ζώτος, μτφ. Ήβη Ρόκου, Γιώργος Καλομοίρης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997 [Jerome Bruner, *Acts of meaning*].
- Feldenkrais, Moshe, *Ο ικανός εαυτός. Η απελευθέρωση της δυναμικής του σώματος και του νου: Ένας οδηγός για τον αυθορμητισμό*, μτφ. Δημήτρης Γιαννόπουλος, Θυμάρι, Αθήνα, 1996.
- Μπακιρτζής Ν., Κωνσταντίνος, *Επικοινωνία και Αγωγή*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε. (Gutenberg), Αθήνα, 2004.
- Μπακιρτζής Ν., Κωνσταντίνος, *Η δυναμική της αλληλεπίδρασης στην επικοινωνία*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε. (Gutenberg) Αθήνα 2003.
- Ναυρίδης, Κλήμης, *Ψυχολογία των ομάδων- Κλινική ψυχοδυναμική Προσέγγιση*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2005.
- Σακαλάκη, Μαρία, *Ψυχολογία της επικοινωνίας*, Παπαζήση, Αθήνα 1994.
- Τσολάκης, Χρίστος, *τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική*, ραδιοφ. σταθμός 9.58 της ΕΡΤ-3 και Νησίδες, Σκόπελος, 1999.
- Watzlawick Paul, Janet Beavin Bavelas, Don D. Jackson, *Ανθρώπινη Επικοινωνία και οι επιδράσεις της στη συμπεριφορά- τα πρότυπα, οι παθολογίες και τα παράδοξα*, μετ. Ασπα Γολέμη, επιμ. Κάτια Χαραλαμπίκη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005.
- Bateson, Gregory, «A Theory of Play and Fantasy», *Steps to an Ecology of Mind*, Jason Aronson Inc., Northvale, New Jersey και Λονδίνο, 1972.
- Goffman, Erving, *The presentation of self in Everyday Life*. Doubleday, Νέα Υόρκη, 1959.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 5

Γ. Θεατροπαιδαγωγική, Παιδαγωγική:

- Άλκηστις, *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο, Προετοιμασία για τη δραματοποίηση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1989.
- Άλκηστις, *Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα*, Τόπος, Αθήνα 2008.
- Αυδή, Αύρα, Μελίνα Χατζηγεωργίου, *Η τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
- Γούναρη, Παναγιώτα, Γιώργος Γρόλλιος (επιμ.), *Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων*, Gutenberg (παιδαγωγική σειρά), 2010.
- Γραμματάς, Θεόδωρος, *Θέατρο και Παιδεία*, Νηρηίδες, Αθήνα 1998.
- Δαφέρμος, Μανόλης, *Η Πολιτισμική-ιστορική θεωρία του Vygotsky. Φιλοσοφικές-ψυχολογικές-παιδαγωγικές διαστάσεις*, Ατραπός, Αθήνα 2002.
- Κατσαρίδου, Μάρθα, *Η μέθοδος της δραματοποίησης στη διδασκαλία της λογοτεχνίας*, διδακτορική διατριβή, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2011.
- Κοντογιάννη, Άλκηστις, *Το βιβλίο της δραματοποίησης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1998.
- Μακρυγιάννη, Δήμητρα, *Κόσμοι της παιδικής ηλικίας, νήσος*, Αθήνα, 2003.
- Ματσαγγούρας, Ηλίας, *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση: για το καθημερινό μάθημα, το ολόημερο σχολείο και για τα περιβαλλοντικά, τα Πολιτιστικά και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Προγράμματα*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2004.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 6

- Μπακονικόλα, Χαρά, *Θέατρο και Σχολείο: ΙΙ. Η Θεατρική σχολική δημιουργία*, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Επτάλοφος, Αθήνα, 2002.
- Roehrs, H., *Το κίνημα της προοδευτικής εκπαίδευσης*, Αφ. Κυριακίδη.
- Χρυσ αφίδης, Κ. *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η εφαρμογή της μεθόδου Project στο σχολείο*, Gutenberg, Αθήνα, 1994.
- Φράγκος Π., Χρήστος, *Ψυχοπαιδαγωγική. Θέματα παιδαγωγικής ψυχολογίας, παιδείας, διδακτικής και μάθησης*, Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., (Gutenberg), Αθήνα 1994.
- Bolton, Gavin, *Drama as Education, an argument for placing drama at the centre of the curriculum*, Longman, Έσσεξ, 1984.
- Freire Paulo, *Pedagogy of the Oppressed*, Continuum, Νέα Υόρκη 2002.
- Kupper, Petra, Robertson, Gwen, *The community performance reader*, Routledge, 2007.
- Needlands & Goode, *Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama*, Cambridge University Press, Καίμπρητζ, 2000.
- Snyders, Georges, *La joie à l' école*, PUF, Παρίσι, 1986.
- O' Tool, John, *The Process of Drama, Negotiating Art and Meaning*, Routledge, Λονδίνο 1992.
- Wagner, Betty Jane, *Dorothy Heathcote: Drama as a Learning Medium*, Heinemann, Λονδίνο, 1999.

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ευαγγελία Παπαγεωργίου. «Θεατρική Αγωγή για Έκφραση και Επικοινωνία. Συνοχή και εμπιστοσύνη στην ομάδα, κινητική αντίληψη και ευαισθησία - απελευθέρωση της σωματικής έκφρασης (συνέχεια, εμβάθυνση, συντονισμός, δυαδικές και ομαδικές θεατρικές δράσεις)». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS231/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

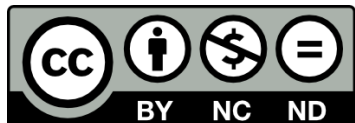
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

